

Innhald

DEL 1: INNSYN OG UTSYN

Kapittel 1. INNLEIING 3

I. *Emnet* 3

1. Skade og skadebot 3
2. Tre grunnvilkår for skadebotansvar 4
3. Nærmare reglar for skadebotkravet 6

II. *Skadebotrettens plass i rettssystemet* 7

1. Tilhøvet til skadebot i kontraktshøve 7
2. Tilhøvet til forsikring og trygd 8
3. Tilhøvet til straff 8
4. Tilhøvet til oreigning 11

III. *Rettskjeldene for skadebotreglane* 12

1. Lov, særleg skadebotlova 1969 og seinare lovgjeving 12
2. Lovførearbeid og rettslitteratur 14
3. Rettsedvane og rettspraksis 14
4. Reelle omsyn, verdival 16

IV. *Nærmare om legislative grunnar for vanlege skadebotreglar* 17

1. Gjeldande rett og lovgjevingspolitiske siktemål 17
2. Reparasjonstanken 19
3. Prevensjonstanken 20
4. Pulveriserings- og forsikringstanken 21
5. Oreigningstanken 21
6. Avgrensingsomsyn. Grunnar bak reglane om skadelidnes vågnad og medansvar 22

V. *Internasjonale relasjonar* 24

1. Internasjonal privatrett m.v. 24
2. Lovsamarbeid og harmonisering av rett. Dei fire områda etter EØS 25
3. EU-harmonisering av allmenn skadebotrett 26

Kapittel 2. DEKNING VED TRYGD OG FORSIKRING. TILHØVE TIL SKADEBOT 27

I. *Problemstillingar* 27

1. Dekning gjennom vanlege skadebotreglar 27
2. Reglar som skal sikra skadelidne dekning, utanom eller i tilknytning til vanlege skadebotreglar 27
3. Generelt om skadebot i høve til trygd og forsikring 30

- II. *Dekning ved trygd. Tilhøve til skadebot* 31
 - 1. Trygdeytningar til frådrag i skadebot 31
 - 2. Nærmare om frådragsvilkåra. Kravet om kompensasjonsrelevans 35
 - 3. Oversyn over trygdeytningar ved personskade 37
 - 4. Oversyn over trygdeytningar ved dødsfall 41
 - 5. Særleg om yrkesskade 42
 - 6. Regressfridom. Regress. Refusjonsordningar 45
- III. *Dekning ved forsikring. Tilhøve til skadebot* 46
 - 1. Generelle utgangspunkt 46
 - 2. Tingskade- og annan formueskedeforsikring, samordning med skadebot 48
 - 3. Personforsikring, og samordning med skadebot 51

DEL 2: **GRUNNVILKÅR FOR SKADEBOTANSVAR**

Kapittel 3. **SKADE/TAP SOM VILKÅR FOR ANSVAR. UTMÅLING** 59

- I. *Gjenstand for skadebot* 59
 - 1. Omgrepet skade 59
 - 2. Nærmare om grunnvilkåret økonomisk tap 66
 - 3. Hovudreglar om utmåling av det økonomiske tapet 71
 - 4. Særleg om kroneverdi og renter 74
 - 5. Maksimalgrenser 75
 - 6. Rettskraft. Gjenopning. Ny sak 76
- II. *Utmåling av økonomisk tap ved tingskade og annan formueskade* 77
 - 1. Verdsetjing i pengar. Tingskade 77
 - 2. Utmåling ved totalskade 78
 - 3. Utmåling ved delskade 82
 - 4. Formuetap som fylgje av tingskade 83
 - 5. Reint formuetap 88
 - 6. Skadebot for meirverdiavgift 89
- III. *Utmåling av økonomisk tap ved personskade og personkrenking* 90
 - 1. Personskade, skadebotkrav og utmåling 90
 - 2. Tap i form av utgift. Lidd og framtidig 95
 - 3. Lidd ervervstap 102
 - 4. Framtidig ervervstap 107
 - 5. Diskontering, kapitalisering og skattepåslag 114
 - 6. Avsluttande fastsetjing av det framtidige tapet 119
 - 7. Terminutmåling ved «særlege grunner» 123
 - 8. Særleg om tilhøve til tidlegare skadar 123
- IV. *Meinerstatning* 124
 - 1. Skadebotlova § 3-2 og bakgrunnen for den 124
 - 2. Oversyn over reglane om utmåling av meinerstatning ved yrkesskade 126
 - 3. Kjennemerke på skaden, som vilkår for meinerstatning etter skadebotlova § 3-2 129
 - 4. Utmåling av samanlikningssummen 132
 - 5. Avsluttande utmåling av meinerstatninga 135
 - 6. Terminutmåling ved «særlege grunner» 137
 - 7. Fleire skadar 138

- V. *Tap av forsyttar* 140
 - 1. Oversyn 140
 - 2. Faktisk forsyting, heilt eller delvis 141
 - 3. Nærmare om innhaldet i omgrepet tap av forsyttar 143
 - 4. Systemet for utmåling av forsyttartapet 146
 - 5. Nærmare om utmålinga av forsyttartapet 148
 - 6. Avsluttande fastsetjing av forsyttartapet 153
 - 7. Andre skadebotkrav enn for tap av forsyttar 155
 - VI. *Særreglar om standardisert utmåling* 156
 - 1. Oversyn 156
 - 2. Skadebotlova § 3-2a 157
 - 3. Standardisering ved yrkesskedeforsikring 159
 - 4. Generelt om standardisering 163
 - VII. *Oppreising* 164
 - 1. Oversyn. Fellesreglar 164
 - 2. Oppreising for personskade etter § 3-5 168
 - 3. Oppreising for personkrenking etter § 3-5, jfr. § 3-3 169
 - 4. Oppreising ved død 170
- Kapittel 4. ANSVARSRUNNLAGET 172
- I. *Personleg skyldansvar* 172
 - 1. Historikk og problemstilling 172
 - 2. Nærmare om problem og metode. Rolleforventning 178
 - 3. Kven skulle ha handla annleis? Tilknytning til risikoen?
Tilknytning som minstekrav og variabel 182
 - 4. Nærmare om risiko som minstekrav og variabel 188
 - 5. Kva skulle han gjort? Variasjonar i kravet. Effektiv og praktisk gjennomførleg handlemåte som minstekrav og variabel 193
 - 6. Særleg om tryggingreglar og andre rolleføresegner 202
 - 7. Nærmare om kunnskapsmomentet i høve til risiko og alternativ handlemåte, som minstekrav og variasjonsfaktor 207
 - 8. Nærmare om den menneskelege faktor 212
 - 9. Grov aktløyse som grunnlag for skadebot og oppreising 214
 - II. *Arbeidsgjevaransvar* 220
 - 1. Aktiv identifikasjon. Legislativ grunngeving 220
 - 2. Kven er arbeidstakar og kven er arbeidsgjevar etter skadebotlova § 2-1? 223
 - 3. Skaden må vera skjedd under utføring av tenesta 231
 - 4. Særleg om forsvarlegkravet i arbeidshøve 236
 - 5. Litt nærmare om det offentleges ansvar 239
 - 6. Særleg om anonyme og kumulative feil 247
 - 7. Særleg om arbeidsgjevaransvar for grov aktløyse 249
 - 8. Utanfor arbeidsgjevaransvaret: Ansvar for sjølvstendig oppdragstakars feil 249
 - III. *Ulovfest objektivt ansvar* 253
 - 1. Historikk. Legislative omsyn 253
 - 2. Vilkår og problemstilling. Tolegrense 255
 - 3. Risikoen må vera komen av ting eller innretning, verksemd eller drift 256

4. Kven kan bli ansvarleg? Tilknytning til verksemda m.v. 258
 5. Risikoen må vera stadig, typisk og ekstraordinær 260
 6. Nærmare om vilkåret ekstraordinær risiko 266
 7. Særleg om objektivt ansvar for teknisk svikt 272
 8. Særleg om objektivt ansvar for uforsvarleg ordning 275
 9. Nærmare om spørsmålet: Kven er «nærmast til» å bera tapet?
Litt om forsikringsmomentet og oreigningsmomentet m.v. 279
- IV. *Lovfest objektivt ansvar. Motorvognansvaret* 283
1. Objektivt ansvar og forsikring 283
 2. Særleg om motorvognansvaret 286
 3. Utgangspunkt: «skade som motorvogn gjer», bal. §§ 1, 3 og 4 287
 4. Avgrensing etter bal. § 2 291
 5. Avgrensing etter bal. §§ 5 og 10 293
 6. Avgrensing etter bal. §§ 6, 7 og 9 295
 7. Avgrensing etter bal. § 8 – Samanstøyt og anna 295
 8. Nærmare om motorvognansvaret etter vanlege skadebotreglar 298
- V. *Skadelidnes vågnad, samtykke, fråskrivning, medansvar og passiv identifikasjon* 299
1. Oversyn og grupperingar 299
 2. Skadelidnes vågnad, rolleforventning til skadelidne som fritakingsgrunn 301
 3. Samtykke 303
 4. Fråskrivning av skadebot 309
 5. Skadelidnes medansvar. Ansvarsgrunnlag på skadelidarsida 313
 6. Passiv identifikasjon 316
- Kapittel 5. ÅRSAKSVILKÅR 322
- I. *Minstekrav om faktisk årsakssamanheng* 322
1. Krav om og krav til faktisk årsakssamanheng 322
 2. Årsakslærer. Problemstillingar 323
 3. Tilhøve til ansvarsgrunnlag og realskade 326
 4. Nærmare presisering av årsakskravet for faktis/historisk årsakssamanheng. Realisering av årsaksevne 330
 5. Årsaksfaktorar som kvar for seg er sterke nok til å valda skaden. Kasuistikk 333
 6. Samverkande årsaker. Kasuistikk 336
 7. Bevis for faktisk årsakssamanheng. Generelt 339
 8. Nærmare om bevis for førekomst, årsaksevne og realisering 342
 9. Nærmare om vilkårs læra i og utanfor bevissituasjonen 346
 10. Når fleire har gjort skaden «i forening», eller fleire er innblanda 350
- II. *Rettsleg avgrensing i årsakssamanheng* 352
1. Behovet for avgrensningsreglar. Tolegrenser 352
 2. Avgrensningslærer. Problemstillingar 353
 3. Avgrensningsreglane sett i høve til faktisk/historisk årsakssamanheng og i høve til ansvarsgrunnlag 356
 4. Avgrensing ved måten skaden skjedde på. Førehandsperspektiv og årsaksperspektiv 359

5. Avgrensing mot atypiske eller perifere skadealternativ. Perspektivering på skadefylgje 363
6. Avgrensing etter nærleik i årsakssamanheng. Interesseveging om kor langt vernet går 365
7. Nærmare om den tilknytning sekundærskadelidne har til det godet som fekk primærskaden 371
8. Særleg om tredjemanns sjokkskade 377
9. Særleg om etisk eller moralsk klanderverdig handling som årsak 379
10. Avgrensing ved delbare skadefylgjer. Ta skadelidne som han er; men det er unntak. Tilhøve til utmåling 380

Del 3: **NÆRMARE OM SKADEBOTKRAVET OG VISSE SÆREMNE**

Kapittel 6. **NÆRMARE OM SKADEBOTKRAVET 385**

- I. *Ansvarsfordeling mellom skadevaldar og skadelidne 385*
 1. Innleiing og problemstilling 385
 2. Nærmare om ansvarsgrunnlaget for skadelidnes medansvar 386
 3. Særleg om sjølvskyldene 388
 4. Særleg om manglande generelle tryggingstiltak på skadelidarsida, og om objektivt medansvar, § 5-1 nr. 2 og 3 390
 5. Ansvarsfordeling mellom skadevaldar og skadelidne. Avkorting 391
 6. Særleg om avkorting etter bilansvarslova § 7 394
 7. Avkorting etter bilansvarslova § 8 398
- II. *Lemping av skadebotsommen 400*
 1. Tilhøvet til skadelidnes medverknad 400
 2. Bakgrunn og legislative grunnar for lempingsreglane 401
 3. Frå lempingsreglar på ulike felt, til generell lempingsregel 402
 4. Området for skadebotlova § 5-2 403
 5. Nærmare om innhaldet i skadebotlova § 5-2 405
 6. Særleg om årsaksfaktorar som lempingsmoment 409
- III. *Solidaransvar og ansvarsfordeling mellom fleire skadevaldarar 411*
 1. Innleiing og problemstilling 411
 2. Solidarregelen i skadebotlova § 5-3 nr. 1 412
 3. Ansvarsfordeling i regressomgangen 416
 4. Særleg om regresskrav frå skadelidnes forsikringsselskap 418
 5. Særleg om regress etter bilansvarslova 421
- IV. *Liv og lagnad for skadebotkravet 423*
 1. Stiftingstidspunkt, forfallstidspunkt, råderett og skatt 423
 2. Utgangspunkt for forseinkingsrente 425
 3. Forelding av skadebotkrav etter foreldingslova 1979 § 9 426

Kapittel 7. **VISSE SÆREMNE**

- I. *Ansvar for barns og sinnssjukes handlingar 433*
 1. Barns personlege skyldansvar 433
 2. Sinnssjukes personlege ansvar 435

3. Andres skyldansvar for barns og sinnssjukes handlingar 438
4. Objektivt foreldreansvar 440
- II. *Vegansvar* 442
 1. Problemstilling 442
 2. Ansvarsformer og hovudreglar for vegansvaret 442
 3. Ulike former for fare ved bruk av veg 444
 4. Særleg om ulovfest objektivt ansvar 447
- III. *Objektivt ansvar for dyr* 448
 1. Reglar om ansvar for dyr 448
 2. Området for skadebotlova § 1-5 448
 3. Nærmare om vilkåret «dyret volder» 450
 4. Nærmare om skadelidnes forhold 453
 5. Ansvar etter vanlege skadebotreglar? 453
- IV. *Produktansvar* 454
 1. Emne og problemstillingar 454
 2. Nærmare om området for produktansvaret 457
 3. Nærmare om årsak og ansvarsgrunnlag 461
 4. Ulovfest objektivt produktansvar 466
 5. Særreglar om legemiddelansvaret 467
- V. *Ansvar for pasientskade* 470
 1. Rettsområdet 470
 2. Området for pasientskadelova 473
 3. Ansvarsgrunnlag etter § 2 476
 4. Nærmare illustrasjon av vilkåret «svikt ved ytelsen» 479
- VI. *Advokatansvar* 483
 1. Problemstillingar 483
 2. Særleg om hindringssamanhengen 484
 3. Ansvar overfor klienten for feil under rettgang 486
 4. Rådgeving og anna juridisk tenesteyting 486
 5. Litt nærmare om forretningsmessig tenesteyting 488
- VII. *Naudrettsansvar* 490
 1. Historikk og grunnlag for naudrettsregelen i skadebotlova § 1-4 490
 2. Ofringsdisposisjonen 492
 3. Skadelidne må stundom tola at hans interesser blir ofra 495
 4. Kven er ansvarleg? 496

LITTERATUR, LOVMOTIV M.V. 497

VEDLEGG 501

LOVREGISTER 507

DOMSREGISTER 513

EMNEREGISTER 531